

**LATVIJAS REPUBLIKA
LIEPĀJAS PILSĒTAS DOME
VIDES UN VESELĪBAS DAĻA**

Rožu iela 6, Liepāja, LV-3401, tālrunis 63404744, fakss 63423391

VADLĪNIJAS KOKU AIZSARDZĪBAI BŪVOBJEKTĀ

1. Veicot būvdarbus jāievēro likumdošanā un normatīvajos aktos paredzētos vides aizsardzības pasākumus.
2. Teritorijas norobežošana būvdarbu veikšanas zonā:
 - 2.1. Saglabājamā koka aizsardzības zonas norobežošana ar žogu (augstums 2m) ne mazāk kā 3 m attālumā no koka stumbra.
 - 2.1. Vietās, kur minimālo attālumu (3 m) ievērot nav iespējams, žogu uzstāda maksimāli iespējamā attālumā no stumbra vai nodrošina koka stumbra aizsardzības pasākumus.
3. Koku stumbru aizsardzība:
 - 3.1. Saglabājamo koku stumbri jāiežogo ar vismaz 2 m augstiem un 25 mm bieziem dēļu vairogiem, lai būvniecības laikā kokiem netraumētu mizu.
 - 3.2. Uzstādot vairogus jāievēro sekojoša darbu secība:
 - 3.2.1. vispirms ap kokiem spirālveidā novieto gofrēto meliorācijas cauruli (diametrs 60-80 mm) vai analogu. Tādā veidā nodrošinot sitiena amortizāciju;
 - 3.2.2. pēc tam cauruli pa perimetru nosedz ar atbilstoša izmēra dēļiem vai analogu materiālu.
 - 3.3. Koku stumbrus aizliegts apbērt ar zemi. Būvniecības dēļ augstuma atzīmes vertikālās izmaiņas salīdzinājumā ar esošo nedrīkst pārsniegt 10 cm. Ja augstuma izmaiņas ir lielākas par 10 cm, būvprojektā jāizdara izmaiņas paredzot īpašus pasākumus (palisādes vai iedobes izbūvi utaml), kas nodrošinātu koka augšanu.
4. Koku sakņu aizsardzība:
 - 4.1. Rakšanas darbus koku sakņu zonā (minimālais attālums 75 cm no koka stumbra), kur sakņu diametrs pārsniedz 1 cm, atļauts veikt tikai ar lāpstu.
 - 4.2. Ja sakņu diametrs nepārsniedz 1 cm, rakšanas darbus var veikt ar mazu traktortehniku, ja tiek nodrošināta sakņu saudzēšana (saknes pirms tam tiek atgrieztas, netiek sarautas).
 - 4.3. Atraktās saknes nozāgē perpendikulāri ar rokas zāģi, lai bojājuma laukums būtu pēc iespējas mazāks.
 - 4.4. Ja būvdarbu dēļ koku saknes jāsāisina tuvu stumbram, jāpārlicinās, vai koks ir stabils un nedraud izgāzties apcirsto sakņu dēļ un iespējams jāparedz papildus sakņu nostiprināšanas pasākumi (sakņa komola noenkurošana).

- 4.5. Nedrīkst pieļaut atrakto sakņu iekalšanu. Sausā laikā saknes mitrina un piesedz (piem., ar džutas maisiem utaml).
 - 4.6. Ja rakšana jāveic tuvu īpaši saudzējama koka stumbram, ar gaisa lāpstu (*airspade*) atrok un noskaidro galveno sakņu virzienu un saknes, kuras nedrīkst pārcirst. (Īpaši saudzējamie koki jānorāda projektā.)
 - 4.7. Komunikācijas, īpaši saudzējamu koku sakņu zonā, iegulda nepārcērtot koku saknes, kas resnākas par 1 cm, ar caurduršanas metodi.
 - 4.8. Tranšejas koku sakņu zonā (75 cm no koka stumbra) rok ar lāpstu vai izmantojot gaisa lāpstu (*airspade*), nepārcērtot saknes.
 - 4.9. Koku sakņu zonā aizliegts kraut un uzglabāt būvmateriālus, būgružus, braukt ar tehniku.
 - 4.10. Vietās, kur kustības organizēšana neļauj nebradāt un/vai nebraukāt pāri saglabājamo koku saknēm, ierīko koka vai metāla (atkarībā no slodzes) pagaidu laipas.
 - 4.11. Lai kompensētu rakšanas darbu rezultātā radīto sakņu zudumu un nodrošinātu sakņu sistēmas atjaunošanos, kokiem nepieciešama papildus mēslošana ar kompostu, ko iepilda ap saknēm izraktajā tranšejā. (Atraktās saknes apber ar minerālvielām un bioloģiski aktīvām vielām bagātu augsni).
 - 4.12. Nepieciešamības gadījumā, ņemot vērā augšanas apstākļus konkrētajā vietā, apdobe koka sakņu zonā noklājama ar mulču (15 cm biezā kārtā) tā, lai mulča tieši nesaskartos ar koka stumbru.
 - 4.13. Vietās, kur nav iespējams izveidot koku sakņu zonā (75 cm no stumbra) apdobi, veido cieto materiālu iesegumu ar atstarpēm starp seguma elementiem. (Atstarpēm starp cieto segumu jāaižņem vismaz 5% no kopējā seguma laukuma.) Koku sakņu sistēmas vienlaidu iesegšana pieļaujama, veidojot gaisa un ūdens drenāžu.
 - 4.14. Sausā laikā kokiem jānodrošina laistīšana (20 – 30 l uz koku).
5. Koku vainagu kopšana:
- 5.1. Pirms būvdarbu uzsākšanas, lai netraumētu saglabājamo koku vainagus nepieciešama zaru apzāģēšana vai zaru liekšana, atsiešana.
 - 5.2. Ja būvdarbu (rakšanas darbu) dēļ paredzēta sakņu apjoma samazināšana, iepriekš veicama vainaga apjoma samazināšana, apzāģēšana.
 - 5.3. Vainagu kopšana veicama ievērojot labas kopšanas prakses principus, darbus veikt profesionāla kokkopja – arborista uzraudzībā.
 - 5.4. Pēc būvdarbu pabeigšanas jāveic koku vainagu galīgā sakopšana (izzāģējot aizlauztos, bojātos un kalstošos zarus). Nozāģēto zaru vai stumbra brūces apstrādā vienīgi ar speciāliem brūču preperātiem (piem., koku brūču aizsarglīdzeklis “Lerāns”).
6. Jaunu koku stādīšana:
- 6.1. Stāda kvalitatīvus koku stādus – dižstādus (stumbra caurmērs no 6 cm, stāda augstums no 3 m).
 - 6.2. Optimālie stādīšanas laiki kailsakņu stādiem no aprīļa līdz maija beigām un no septembra līdz oktobra beigām. Konteinerstādi stādāmi visu veģetācijas periodu, ja tiek nodrošināta to regulāra laistīšana.
 - 6.3. Stādbedrei jābūt par 45 – 60 cm lielākai kā sakņu kamols. To piepilda ar minerālvielām un humusu bagātinātu melnzemi. Pēc stādīšanas sakņu kaklam jāatrodas vienā līmenī ar augsnes virskārtu.

- 6.4. Koku stādus nostiprina stumbru piesienot pie 3 mietiem Nostiprināšanai izmantojamo mietu garums ir 1/3 no koka augstuma, piesiešanai izmanto platu, gludu un mīkta materiāla saiti, lai nesavaino koka mizu un materiāls izturētu vismaz 2 gadus. Ļoti lieliem koku dižstādiem augsnē nostiprina arī sakņu kamolu.
 - 6.5. Dižstāda apdobi mulčē ar 15 cm biezu mulčas kārtu, neapberot koka stumbru.
7. Liela izmēra koku pārstādīšana:
- 7.1. Liela izmēra koku pārstādīšanai ieteicams to sagatavot 2-3 gadu laikā. Iepriekšējā gadā sagatavo sakņu kamolu, izrokot grāvīti, ko piepilda ar organisko vielu substrātu (kūdras un trūdzemes maisījums), lai veicinātu uzsūcošo sakņu augšanu. Sakņu kamols vēlams līdz ar vainaga projekcijas ārējo malu un pirmā gadā atcērt 1/3 no saknēm.
 - 7.2. Koka izcelšanu veic ar speciālu tehniku, mehānisko lāpstu vai pieaicinot profesionālu koku kopēju – arboristu.
 - 7.3. Pārstādīto koku intensīvi jākopj vismaz trīs gadus (laistīšana, mēslošana, kalstošo zaru izzāģēšana).

*Sagatavoja : A.Damberga
Vides un veselības daļas
dabas aizsardzības speciāliste*